

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено сучасні підходи до підвищення ефективності транспортно-логістичних процесів підприємства при здійсненні експортних операцій. Проаналізовано роль логістичного планування, цифрових технологій, оптимізації маршрутів перевезень, використання мультимодальних перевезень та інформаційних систем управління у забезпеченні своєчасності доставки продукції на зовнішні ринки. Визначено основні напрями зниження витрат, підвищення надійності перевезень і скорочення часу виконання логістичних операцій в умовах глобалізації та посилення конкуренції.

Ключові слова: транспортна логістика, експортні операції, логістичні процеси, оптимізація перевезень, мультимодальні перевезення, інформаційні системи, управління ланцюгами постачання.

Abstract

The thesis examines modern approaches to improving the efficiency of transport and logistics processes of an enterprise in export operations. Particular attention is paid to logistics planning, route optimization, multimodal transportation, and the use of digital information systems to ensure reliability and timeliness of deliveries in international trade.

Keywords: transport logistics, export operations, logistics processes, route optimization, multimodal transportation, supply chain management.

Вступ

У сучасних умовах розвитку міжнародної торгівлі та зростання конкуренції на зовнішніх ринках ефективність експортної діяльності підприємств значною мірою визначається рівнем організації транспортно-логістичних процесів. Нераціональне планування перевезень, недостатня координація учасників ланцюга постачання та значна тривалість логістичних операцій призводять до зростання витрат, порушення термінів поставок і зниження конкурентоспроможності продукції.

Транспортно-логістичні процеси при здійсненні експорту охоплюють планування маршрутів, вибір видів транспорту, організацію складських і митних операцій, інформаційне забезпечення та контроль руху матеріальних потоків. Підвищення їх ефективності можливе за рахунок оптимізації логістичних схем, використання мультимодальних перевезень, впровадження інформаційних систем управління та цифрових технологій, що забезпечують оперативність обробки даних і обґрунтованість управлінських рішень.

Отже, дослідження напрямів підвищення ефективності транспортно-логістичних процесів підприємства при здійсненні експортних операцій є актуальним завданням, вирішення якого сприяє зниженню витрат, підвищенню надійності доставки та забезпеченню стабільного розвитку підприємства в умовах глобалізації.

Результати дослідження

Сучасні наукові дослідження засвідчують, що ефективність транспортно-логістичних процесів підприємства при здійсненні експортних операцій визначається рівнем узгодженості управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками на всіх етапах руху продукції. В умовах міжнародних перевезень значно зростає складність логістичних схем, що обумовлює необхідність застосування системного підходу до планування та організації перевезень.

Одним із ключових напрямів підвищення ефективності є раціоналізація транспортних

процесів на основі оптимізації маршрутів і вибору економічно доцільних схем перевезення. Використання сучасних методів транспортного планування та спеціалізованих інформаційних систем дозволяє скоротити тривалість логістичного циклу, зменшити експлуатаційні витрати та підвищити рівень використання транспортних засобів. При цьому важливе значення має врахування не лише прямих транспортних витрат, а й витрат, пов'язаних із простоем, перевантаженням, зберіганням і затримками на митних пунктах.

Встановлено, що вагомим резервом підвищення ефективності експортних перевезень є застосування мультимодальних транспортних схем, які забезпечують можливість поєднання переваг різних видів транспорту залежно від відстані перевезення, характеру вантажу та вимог до термінів доставки. Такий підхід дозволяє підвищити гнучкість логістичних систем, зменшити ризики порушення графіків поставок і забезпечити більш стабільне функціонування ланцюгів постачання.

Суттєвий вплив на результативність транспортно-логістичної діяльності має рівень інформаційного забезпечення процесів управління. Впровадження інтегрованих інформаційних систем дозволяє забезпечити безперервний обмін даними між підрозділами підприємства та зовнішніми контрагентами, підвищити оперативність прийняття управлінських рішень і знизити імовірність помилок при оформленні документації. Використання технологій супутникового моніторингу, електронного документообігу та автоматизованих систем обробки даних сприяє підвищенню прозорості логістичних операцій і забезпечує контроль руху вантажів у режимі реального часу.

Важливим чинником підвищення ефективності є також удосконалення організації митного оформлення та документального супроводу експортних операцій. Скорочення часу проходження митних процедур досягається шляхом використання електронного декларування, попереднього подання документів і автоматизації процесів обміну інформацією між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та контролюючими органами. Це дозволяє зменшити непродуктивні витрати часу та підвищити прогнозованість логістичних процесів.

Крім того, важливим напрямом підвищення ефективності транспортно-логістичних процесів є інтеграція управління запасами, виробництвом і транспортуванням на основі принципів управління ланцюгами постачання. Узгодження планів постачання, виробництва та збуту дозволяє скоротити обсяги надлишкових запасів, знизити витрати на їх утримання та прискорити оборотність капіталу. При цьому особливого значення набуває координація дій усіх учасників логістичного ланцюга, що забезпечує стабільність постачань і підвищує рівень обслуговування споживачів.

Таким чином, підвищення ефективності транспортно-логістичних процесів підприємства при здійсненні експортних операцій досягається за рахунок комплексного поєднання організаційних, технологічних і інформаційних заходів, спрямованих на оптимізацію перевезень, інтеграцію логістичних функцій і вдосконалення системи управління ланцюгами постачання.

Висновки

Узагальнення результатів проведеного дослідження дозволяє зробити висновок, що підвищення ефективності транспортно-логістичних процесів підприємства при здійсненні експортних операцій потребує комплексного підходу, який передбачає раціоналізацію транспортних схем, застосування мультимодальних перевезень, удосконалення організації митного оформлення та впровадження інтегрованих інформаційних систем управління. Реалізація зазначених заходів сприяє скороченню тривалості логістичного циклу, зниженню транспортних і складських витрат, підвищенню надійності доставки та забезпеченню стабільності виконання зовнішньоекономічних контрактів.

Встановлено, що важливим чинником підвищення результативності логістичної діяльності є інтеграція управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками на засадах

концепції управління ланцюгами постачання. Узгодження планування виробництва, транспортування і збуту, а також координація взаємодії між учасниками логістичного ланцюга дозволяють зменшити рівень запасів, прискорити оборотність ресурсів і підвищити ефективність використання транспортної інфраструктури.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку доцільно пов'язувати з розробленням і впровадженням інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень у логістиці, застосуванням методів прогнозової аналітики для оптимізації транспортних потоків, а також удосконаленням цифрових платформ інтегрованого управління ланцюгами постачання в умовах розвитку міжнародної електронної торгівлі та цифровізації зовнішньоекономічної діяльності. Особливої актуальності набувають питання підвищення стійкості логістичних систем до зовнішніх ризиків, що відкриває перспективи для подальших наукових досліджень у сфері адаптивного управління транспортно-логістичними процесами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Погребний, В. П. Управління логістичними процесами у транспортній сфері. *Економіка та суспільство*, 2024. (68). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4150> (дата звернення 17.02.2026 р.).
2. Сумець, О. М. Informational and digital technologies to ensure the automation of the transport and logistics processes for the service of trading channel. *Journal of Innovations and Sustainability*, 2024. 8(1). URL: <https://is-journal.com/is/article/view/260> (дата звернення 17.02.2026 р.).
3. Лебідь, Г. О. Оптимізація логістичного процесу на транспорті в умовах цифрових трансформацій. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*, 2025. URL: https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/36_75_3/8.pdf (дата звернення 17.02.2026 р.).
4. Рудь, Ю. Л. Управління запасами та логістика в електронній комерції: сучасні підходи. *Підприємництво і торгівля*, 2024. URL: <https://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/1709> (дата звернення 17.02.2026 р.).
5. Пенькова, О. Г. Трансформація маркетингової логістики експорту української продукції в умовах воєнного стану. *Економічний простір*, 2023. URL: <https://economics-msu.com.ua/en/journals/tom-10-1-2023/transformatsiya-marketingovoyi-logistiki-eksportu-ukrayinskoyi-produktsiyi-roslinnitstva-v-umovakh-povnomasshtabnoyi-viyni-z-rf> (дата звернення 17.02.2026 р.).

Шварц Ірина Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: s.irinach502@gmail.com

Рожко Максим Олегович – студентка групи 2Л-226, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: max.rog@gmail.com.

Shvarts Iryna V. – PhD in economics, Associate professor, entrepreneurship, logistics and management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: s.irinach502@gmail.com

Rozhko Maksym O. – Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: max.rog@gmail.com.